

Fylkesmannen i Hedmark

Miljøvern avdelingen

Postboks 4034, 2306 Hamar

Vår dato Vår referanse
19.05.2017 2016/7846
Arkiv nr. Deres referanse
461.2

Saksbehandler, innvalgstelefon
Steinar Østlie, 62 55 11 77

Inspeksjonsrapport

2016.015.I.FMHE

Alvdal kommune,
2560 Alvdal

Inspeksjon ved Alvdal renseanlegg

Dato for inspeksjonen: 24.11.2016
Rapportnummer: 2016.015.I.FMHE
Saksnr.: 2016/7846

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten:
Eivind Nergård, ingeniør VA
Anders Tveråen, fagarbeider VA
Ola Sørhus, enhetsleder kommunalteknikk (e-post)

Fra Fylkesmannen i Hedmark:
Steinar Østlie, senioring.

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjon ved Alvdal renseanlegg, 22.11.2016. Inspeksjonen ble fullført med e-post-redegjørelse 15.05.2017.

Fylkesmannen avdekket 0 avvik og 3 anmerkninger:

- Rutiner for avdekking av feil på avløpsnett med lekkasjer og utslipp kan forbedres.
- Det ble ikke framlagt noen helhetlig risikovurdering eller ROS-analyse for avløpssektoren i forbindelse med inspeksjonen.
- Målinger og analyser av driftskontrollparametere bør kvalitetssikres.

Kommunen må sende en skriftlig redegjørelse innen **01.10.2017** med en vurdering av anmerkningene. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 2.

Med hilsen

Jørn Georg Berg e.f.
miljøverndirektør

Steinar Østlie
overingeniør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

1. Informasjon om virksomheten

Organisasjonsnr (underenhet): 939 984 194	Eies av: -
Besøksadresse: -	Telefon: 62 48 90 00
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110	E-post: postmottak@alvdal.kommune.no

Kontrollert anlegg

Navn: Alvdal renseanlegg m/avløpsnett	Anleggsnr: 0438.0014.01
Kommune: 0438 Alvdal	Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing
Fylke: Hedmark	Risikoklasse: 3
Tillatelse gitt: 06.11.2014	Tillatelse sist oppdatert: -

2. Inspeksjonens omfang

Formålet med inspeksjonen var å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Fylkesmannen har blant annet undersøkt om:

- Drifts- og vedlikeholdsrutiner for renseanlegg og avløpsnett
- Fornyelse av avløpsnettet
- Tiltak og beredskap for å avdekke og utbedre feil og utslipp på nettet
- Prøvetakingsrutiner og dokumentasjon av utslipp
- Internkontroll – risikovurderinger, avviksbehandling, målprosesser, intern revisjon

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Fylkesmannen avdekket ingen avvik, men det er påpekt 3 anmerkninger innen de områdene som ble kontrollert. Virksomheten bes om å gjøre en vurdering av anmerkningene og aktuelle tiltak knyttet til disse. Vi ber om en skriftlig redegjørelse av vurderingene og eventuelle tiltak innen **01.10.2017**.

Klageadgang

Pålegget om er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 7. Avgjørelsen kan påklages til Klima- og forurensningsdirektoratet innen tre uker etter at rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

4. Gebyr for inspeksjonen

Kommunen er ved denne inspeksjonen plassert i gebyrsats 3. Dette betyr at dere skal betale kr. 12 500 i gebyr for den gjennomførte inspeksjonen (satser for 2016, ble sendt 25.11.2016). Satsen fastsettes ut fra anleggets risikoklasse, som er klasse 3. Faktura med innbetalingsblankett vil bli oversendt fra Miljødirektoratet.

Vedtaket om gebyr er hjemlet i forurensningsforskriftens § 39-6 om gebyr for inspeksjon med tilltalelse (endagstilsyn). Gebyrets størrelse kan eventuelt klages inn til Miljødirektoratet (jf. forvaltningsloven § 28). Klagefristen er tre uker fra rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

Fylkesmannen viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 om innkreving av gebyr til statskassen.

5. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Fylkesmannens postjournal og på www.norskeutslipp.no (jf. offentleglova).

6. Avvik

Det ble ikke avdekket avvik under inspeksjonen.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Rutiner for avdekking av feil på avløpsnett med lekkasjer og utslipp kan forbedres.

Kommentarer:

Pumpedata sjekkes daglig. Eventuelle hendelser med lekkasjer eller tilstopping vil kunne avdekkes når avvik fra normal vannføring er stort. Det er ikke satt bestemte kriterier for hvor store endringer/avvik som skal følges opp og undersøkes.

Renseanlegget påvirkes i stor grad av påslipp fra Synnøve Finden. Påslippsmengden kan øke 150 m³ per døgn fra den ene dagen til den andre. Dette vanskeliggjør feilsøking ellers på nettet.

Kommunen har 4 elvekryssinger, 3 over Folla og 1 over Glåma. Ledningen over Glåma og den ene over Folla har en ubenyttet reserveledning. Denne kan brukes til både vann og avløp, dersom behovet blir aktuelt. Elvekryssningene har ikke alarm og ikke måling av vannføring før og etter kryssning. Dersom skader med lekkasjer inntreffer, må dette avdekkes ved ordinær bruk av pumpedata.

Det er ikke etablert spesielle rutiner for å avdekke feil på selvfallsledninger. Ved tilstopping vil avløpet stige opp i kummer. Dette forventes også å bli varslet av publikum. Lekkasjer kan være vanskeligere å avdekke.

Anmerkning 2

Det ble ikke framlagt noen helhetlig risikovurdering eller ROS-analyse for avløpssektoren i forbindelse med inspeksjonen.

Kommentarer:

Kommunen viser til at de har fått utarbeidet ROS-analyse for avløpsnettets (COWI 2014). Dette er en god og solid gjennomgang av avløpsnettets tilstand og sårbarhet, men den har hovedsakelig fokus på konsekvenser ved framtidige klimaendringer med endret nedbørs-situasjon. Dette er en viktig gjennomgang med tanke på forventede klimaendringer framover.

Men vi etterspør også en mer helhetlig og fullstendig kartlegging og analyse av risikoforhold på avløpssektoren. En slik risikovurdering må gjennomgås regelmessig i tråd med kommunens internkontrollrutiner. De ansatte skal bidra ved gjennomgangen.

De funnene som er beskrevet her vedrørende mangler ved kartlegging, analyser og regelmessig gjennomgang av risikoforholdene vil normalt karakteriseres som avvik. Med bakgrunn i at funnene ikke ble tilstrekkelig verifisert og dokumentert ved inspeksjonen, blir det stående som anmerkning.

Anmerkning 3

Målinger og analyser av driftskontrollparametere bør kvalitetssikres.

Kommentarer:

Orto-P og pH benyttes som styringsparametere av anlegget. Begge parameterne måles/analyseres daglig og blir dokumentert. Orto-P analyseres for å vurdere hvor fullstendig den kjemiske fellingsprosessen er. Generelle retningslinjer for vurdering av orto-P-analyser tilsier at verdier lavere enn 0,1 mg/l anses som god felling, mens verdier mellom 0,1-0,3 mg/l er tilfredsstillende. Kommunen har satt grenseverdi for god drift for orto-P på 0,7 mg P/l (avlest analyseverdi blir ikke dividert med 3). Rutinen for vurdering av orto-P-analyser bør kvalitetssikres, f.eks. i samarbeid med driftsassistansen.

8. Andre forhold

Hovedplan VA/saneringsplan for avløpsnettets

Kommunen har arbeidet med Driftsassistansen om tilbudsgrunnlag for hovedplan VA. Flere kommuner i Fjellregionen samarbeider om dette, Folldal, Tolga, Os og Rendalen, foruten Alvdal. Tilbudsdokumentene er ferdig utarbeidet, men det er høy arbeidsmengde i administrasjonen framover grunnet stor pågang av prosjekter. Gjennom e-post 15.05 blir det fastslått at utarbeidelse av ny hovedplan VA vil tidligst starte ved årsskiftet 2017/-18.

Det har tidligere vært sagt fra kommunens side at saneringsplan skal utarbeides samtidig (kfr. kommunens brev av 12.12.2012 om oppfølging etter inspeksjon 12.09.2012).

Noen aktuelle tiltak de nærmeste årene:

- Kloakkering av området Strømmen med legging av ny hovedledning vil bli nedfelt i hovedplanen. Planlagt gjennomføring er 2018.
- Sanering av pumpestasjon i området Måna med legging av ny selvfallsledning. Denne stasjonen var i utgangspunktet bygget av en privat utbygger.

Avløpsnettets tilstand betegnes generelt som god, med relativt lite innlekking. Økningen i tilførsel ved nedbør anses ikke å være spesielt stor. Det er sanert og utbedret noen dårlige strekninger i sentrum i forbindelse med utbyggingen av RV 3. Nettet har nå ingen AF-ledninger igjen. Et gatesluk var koblet til spillvannsnett, dette er koblet om.

Noe fremmedvann kommer trolig fra overvann, spesielt fra private boliger i sentrum med taknedløp tilkoblet. Det kan være et aktuelt prosjekt å kartlegge dette nærmere.

Klimatilpasning

Kommunen deltok i prosjektet Driftassistansen og COWI gjennomførte med kartlegging og ROS-analyser av avløpsanleggene med sikte på konsekvenser ved framtidige klimamodeller. Kommunen har ingen spesielt store utfordringer på nettet i dag. Renseanlegget og 4 pumpestasjoner ble satt ut av drift en uke ved flommen i 1995. Flomsikring av renseanlegget vil bli vurdert med annen lokalisering ved bygging av nytt anlegg.

Overløp

Nettet har ingen driftsoverløp, kun nødoverløp i pumpestasjoner. Pumpestasjonene inspiseres fysisk annenhver uke.

Ved overslørpsdrift registreres tidsforløp. Utslippsmengde stipuleres ut fra gjennomsnittsmengder ved tidligere overløp. Når overløp inntreffer varsles vakt, først ved sms, deretter med telefonoppringing. Fire medarbeidere deler på teknisk vakt.

Ledningsnett

Ledningskartet oppdateres kontinuerlig. Dette antas nå å ha relativt lite feil, mye er rettet opp. Kommunen mener å ha god oversikt over teknisk tilstand. Ledningenes materialer og dimensjoner er lagt inn. Det er tatt bilder av samtlige kummer. Utbedrede feil blir også lagt inn.

Stikkledninger som kommunen kjenner til er lagt inn som stiplede strekk. Entreprenørene sender en skisse over stikkledningene når de graver.

Ledningen fra Synnøve Finden blir kjørt med plugg annenhver måned for å spyle ut fett. Området fra Moan har dårlig fall, og ledningen har trolig en del svanker. Strekningen må spyles av og til.

Tilknytninger

Påslipp fra Synnøve Finden utgjør 50 % av hydraulisk og 90 % av organisk belastning, og dominerer følgelig renseanleggets driftsbetingelser. Påslippene kan brått øke 150 m³ per døgn fra den ene dagen til andre, og dette overstyrer betydningen av variasjoner i tilrenningen ellers. Store påslipp av melk og myse utgjør de største driftsutfordringene. Det doseres fettoppløsende tilsetninger på overføringsledningen fra bedriften til renseanlegget. Ved store påslipp av myse må dette tas ut som separat slamfraksjon og leveres til Torpet.

Generelt har likevel påslippene fra bedriften blitt mye bedre og enklere å håndtere ved renseanlegget, ved at både mengde, sammensetning og stabilitet har blitt mer gunstig (reduisert og mer ensartet).

Ellers har 2-3 pumpestasjoner noe problemer med tilførsler av filler.

Påslipp av fett på nettet fra husstander og andre næringsaktører utgjør ikke noe stort problem.

Akkreditert prøvetaking

Renseanlegget har vært godkjent for akkreditert prøvetaking i ett år. Dette oppleves å fungere greit. Det ble montert ny mengdemåler på utløpet i forbindelse med den tekniske tilpasningen. Kommunen har 2 driftsoperatører som er godkjent for prøvetaking. Det hadde vært ønskelig at én operatør til kunne betjene anlegget for å være mindre sårbar ved sykdom og ferier.

Drift av renseanlegget

Rutiner for kontroll og vedlikehold av måleinstrumenter blir tilfredsstillende utført og dokumentert nå.

Renseanlegget har høy belastning, og renseresultatene preges også av høye konsentrasjonsverdier for inn- og utløp. Anlegget har også høy renseeffekt, og rensekravene sett under ett overholdes som følge av det. Driftsstabilitet oppleves å være tilfredsstillende.

Overløp foran og på renseanlegget som skal inngå ved beregning av anleggets renseeffekt. Dette opplyses å ha blitt nøye vurdert av driftsassistansen i forbindelse med akkrediteringen av anlegget. Overløp kan skje ved innløpskummen. Overløp her blir kun registrert med tidsforløp. Mengde må beregnes som for nødoverløp på nettet. I tillegg finnes en sluse foran renseanlegget. Denne må åpnes fysisk for at avlastning kan finne sted.

Resultater av analyser til utslippskontrollen blir oversendt enhetsleder, VA-ingeniør og fagarbeider. Resultatene blir primært fulgt opp av fagarbeider.

Vedlikehold av renseanlegget

Kommunen har samarbeidet med flere kommuner i regionen om innføring av et nytt drifts- og vedlikeholdssystem. De andre kommunene som deltok i prosjektet har trukket seg fordi de syntes programmet for tungvint å bruke. Kommunen har lagt inn maskinkort for alle komponenter med sykler for vedlikeholdsfrekvens. Utført vedlikehold blir dokumentert.

Bygging av nytt renseanlegg i samarbeid med Synnøve Finden stod tidligere oppført i kommunens økonomiplan for 2010-17. Dette tiltaket er tatt ut. Synnøve Finden har utvidet kapasiteten på sitt forrenseanlegg med større biot rinn. Dette har redusert den organiske belastningen på renseanlegget. Nytt anlegg er foreløpig ikke påkrevet med mindre meieriet øker sin produksjon. Det er bestilt gjennomgang av renseanlegget fra Driftsassistansen for å avdekke og spesifisere vedlikeholdsbehovene. Det vil bli utarbeidet en vedlikeholdsplan i løpet av året.

Rutiner for registrering og behandling av avvik

Rutiner for behandling av registrerte avvik kan synes tilfredsstillende. Rutinene for avviksbehandling tilsier at det skal registreres avvik ved hendelser som kan ha større konsekvenser for miljø og for personell/helse. Det meldes avvik når Synnøve Finden har

ukontrollerte utslipp. Ved inspeksjonen ble det likevel ikke avklart om forståelsen for hvilke hendelser og forhold som skal registreres og meldes er klart forstått i organisasjonen.

Enheten har ukentlige møter, der driftsformannen deltar. Her blir bl.a. avviksbehandling diskutert. Det avholdes månedlige møter der uteseksjonens medarbeidere deltar.

9. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for kontrollen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften).
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften).
- Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter korrespondanse mellom virksomheten og Fylkesmannen
- Virksomhetens egen dokumentasjon knyttet til den daglige driften og til forhold av betydning for helse/miljø/sikkerhet
- Utslippstillatelse fra Fylkesmannen i Hedmark, datert 06.11.2014.